

מראי מקומות - חולין ק"כ

מחשבה, ולכן רק בדם שקרש ואכלו הוי חייב, משא"כ בחלב דשותהו, אם לא הא דשתיי בכלל אכילה, לא הי' חייב (וע"ע לקמן בזה).

(ד) **נפש לרבות את השותה - הק' תוס',** הא כבר שמעי' מדרשה לענין מעשר שני דשתיי בכלל אכילה. ותי' דהתם במילי דשתי, כגון יין ושמץ, והכא במידי דבר אכילה, דממחי להו ושתי להו. ומשמע דהחסרון הוא (בלי קרא) דשותה דבר שאינו בר שתיי, והוי חסרון במעשה שתיי. אולם ע' ברמב"ן (עמוד ב', ד"ה והא דתניא), דביאר דמה דהק' הגמ' דאכילה כתיב בי', לאו משום לישנא דאכילה אקשינן, אלא משום דכשאסרן התורה, כברייתן אסרן, ובאכילה, ולא אסרתן בשתיי, מפני שלא אסרן אם שינה אותם מבריייתן בשתיי, אלא הן ולא שינוייהן. וע"ע בתוס' בנדה (לב.) דכ' דאשמעין דחלב מהותך שמי' חלב, ומשמע על דרך הרמב"ן, דהחסרון הוא מחמת החפצא [אולם אולי יש כאן ב' חסרונות, וכמש"כ החת"ס שהבאנו לעיל, ויש לעי' בזה].

(ה) **לחם עוני אמר רחמנא והאי לאו לחם עוני הוא - כ' תוס' דה"ה דהוה מצי למימר נמי דאכילה כתיב בי', ומבואר מדבריו דשייך ב' החסרונות בסוגיין, וכמש"כ החת"ס לעיל, בין מה שאי"ז החפצא של לחם, ובין מה שלא אכלו כדרך אכילה. וע"ע ברש"י בפסחים (לה.) דבאמת כ' דטעם שאינו יוצא הוא משום דלא אכלו כדרך אכילה. וע' ברש"י (שם) שכ' לפשוט מזה ספיקת המשנה למלך (יסודי התורה ה', סוף ח') אם במצות עשה בעינן דרך אכילתן, אבל כ' דממשמעות הסוגיין (דהוי חסרון בחפצא דהמצה, דאינו לחם עוני) מבואר דאין ראי', אבל מרש"י שם ותוס' כאן עכ"פ איכא ראי'.**

(ו) **ותניא נמי גבי נבלת עוף טהור כה"ג, ..., והוינן בה אכילה כתיב בי', וכו' - ע' בשחיטת חולין** דכ' דלכאור' מכאן משמע דלא כשי' הגר"ח בענין נבלת עוף טמא, שהוא ביאר דאינו דין בטומאת אכילה, אלא טומאת מקום, דע"י שנגע במקום בית הבליעה, מטמא האדם, וכ'

(א) **התם משום יתובי דעתא הוא, בכל דהו מיתבא דעת' - כ' הרש"ש דהא דאי' ביומא דטעמא דר"ל הוא משום דאכשורי אוכלא אוכלא הוא, ע"כ אי"ז כלל לכל מילי, אלא דוקא לענין יוה"כ, וכמו דאי' כאן שהוא משום ייתובי דעתא. וע' במ"ב (ר"י, א'), שכ' דציר שע"ג ירק מצטרף לכזית לענין ברכה אחרונה, וכ' דהטעם הוא משום דכל אכשורי אוכלא אוכלא הוא. ובשעה"צ שהביא שהחיי אדם משיג על המג"א (שהוא מקור דין זה שהביא המ"ב) וכ' דאינו אלא לענין יוה"כ (וכמבואר מסוגיין), אבל כ' השעה"צ דמהרמב"ם מבואר דדין הציר הוא לאו דוקא לענין יוה"כ [ואולי ס"ל דנח' הסוגיות, ופסק כסוגיא דהתם, וצ"ע].**

(ב) **הכא משום איצטרופי הוא, אי קריש מצטרף אי לא קריש לא מצטרף - פרש"י דכיון דאוכל ומשקה הם, אין מצטרפים, דהא לא שוו שיעוריהו. וע' במשנה אחרונה (רפ"ג דטהרות, ד"ה והחלב) דכ' דלכאור' חלב שלא קריש תלוי במח' הרמב"ם והראב"ד באם משקין אחרים (חוץ מהו' משקין ד"י"ד שח"ט ד"ם) מקבלין טומאה או לא, דלהרמב"ם אינם מקבלין טומאה כלל, ולהראב"ד מקבלין טומאה, ולכאור' משמע מרש"י דס"ל כהראב"ד, אלא דאף הראב"ד לא אמר אלא היכא שנסחט בכוונה, אבל כאן הרי אין דרכו בזה כמשקה כלל, וא"כ אף להראב"ד י"ל דדינו כאוכל. אולם מרש"י מבואר דאף בזה הוי כמשקה, וצ"ע [ולדברי הרמב"ם (ואולי הראב"ד) יש לפרש סוגיין כפשוטו, דלא כרש"י, אלא דמה דאין מצטרפין, היינו משום דאין החלב שאינו קריש מקבל טומאה כלל, כיון שאינו משקה זה מן הו' משקים].**

(ג) **בשלמא הקפה את הדם ואכלו, כיון דאקפי' אחשובי אחשבי', וכו' - הק' החתם סופר, לימא דכמו דאחשבי' מהני לענין אם הקפה את הדם, ה"ה לענין אם המחזה את החלב לימא דאחשבי' מהני. וביאר דיש ב' ענינים, א', מה שע"י מה שהקפה את הדם והמחזה את החלב דשוב אינו כדם וחלב, וע"ז י"ל דמהני מה שחישב עליו. אבל עכ"ז עדיין יש עוד נידון, דהתורה אמרה לשון אכילה, ואם הוא גמעו או שותהו, אי"ז אכילה, ולזה לא מהני**

אכילה, וא"כ צריך להיות דוקא נחשב דאכל דבר של הקדש כדי ללקות עליה.

(ט) **מה ביכורים שאר מינין, אף תרומה נמי אפי' שאר מינין- הק' תוס',** אכתי אימא דוקא שבעת מינים שהבכורים נוהגין בהן, ויין תפוחים מנלן. ותי' דכיון דהויא אפי' במילי דרבנן הויא בכולהו. והתי' הר"ן תי' דאע"ג דאינו חייב להביא בכורים אלא משבעת המינים, מ"מ אם רצה להביא משאר מינין מביא, והביא ראי' לזה מהא דהיו מעטרין את הבכורים חוץ מז' המינים, משמע דיכול להביא ביכורים משאר מינין, ויהי' להם דין בכורים.

(י) **תירוש ויצהר- פרש"י,** דדוקא הני משקין דנהגו בהו תרומה, הוא דילפינן מבכורים דאם האוכל יש בה שם תרומה, דגם המשקה היוצא מהן הוי תרומה. אבל בשאר פירות, אפי' אם יש להפירות עצמן שם תרומה, מ"מ היוצא מהן אין בה דין תרומה. וכ' בספר **שחיטת חולין** דמבואר מזה דאף משקין שיוצאין מן הטבל, דהם עצמן אסורין, מ"מ א"א להפריש מהם תרומות ומעשרות, וכ' שכן הוא דעת הגרי"ז, וכן הוכיח ר' שך ז"ל מסוגיין. אולם ע' **בחזון איש** (יו"ד רי"ד, לסוגיין, ד"ה שם רש"י) שכ' דמשמע מדברי רש"י דשי' ר"א הוא דאף דיני טבל אין נוהגין בשאר משקין, וכ' דזה אינו, דבירושלמי אי' להדיא דר"א מחייב בדבש תמרים במעשרות, אלא כוונת רש"י דתחלת ההיקש תרומה לבכורים היינו למשקין היוצאין מפרי תרומה, אבל אחר שלמדו כן, שפיר יש ללמוד טבל מתרומה לעשות כל היוצא מהן לטבל.

דצ"ל לדברי הגר"ח דאף אם אמרי' דהוי טומאת מקום, אבל עכ"פ צריך להגיע למקום הטומאה ע"י אכילה, ואם גמעו לא מהני, וצ"ע. והוסיף דלפי שי' **התוס' בנדה הנ"ל** (וכשי' הרמב"ן) דהסוגיא מיירי בענין חפצא דהעוף טהור, ואין הדיון על המעשה אכילה בכלל, א"כ א"ש בפשיטות.

(ז) **אי הכי, בחמה נמי- ויש לעי',** מהו ה"א הכי", למה ניהא טפי אם אינו משום דרשה דלנפש לרבות שתיי'. וכ' **בחי' הר"ן דא"ב דהמחהו** וגמעו מדרבנן, א"כ י"ל דמשו"ה לא אסרי רבנן אלא במידי דחשוב, דהיינו באור. אבל השתא דנפקא לן מדאורייתא, אמאי אמרי רבנן דחמה טהור, וע"ז תי' דאסרוחי מסרח, והו"ל נבלה שאינה ראוי' לגר, דלא שמה נבלה.

(ח) **שכן איסור הבא מאליו- פרש"י,** ותינח למילף מינייהו טבל וחדש וכו', אבל הקדש לא אתי מינייהו. אבל **תוס' פי' דמיירי בכלאים**, וסברא הוא דאף דלא כתי' בי' אכילה, מ"מ לא איירי אלא כל זמן שהוא בעין. והק' **הקובץ שמועות** (נ"ט), הא בכלאים אף אפרן אסור אם לא נעשה מצותן, ומשקה היוצא מהן הא לא גרע מאפר, וא"כ ודאי אסור הוא [ומה דזה ק' רק על תוס', ואף דהגמ' הק' על כל הברייתא מנלן, ובברייתא אי' גם כלאים, אולי הי' שייך לפרש דקו' הגמ' הוא על שאר הנזכרים בברייתא, ולא כלאים, אבל מתוס' מוכח דלא ס"ל כן]. וכ' להוכיח מזה דאפר כלאים אינו אסור אלא מדרבנן. וע"ש עוד מה שהק' ע"ז, ופי' דמדקתני משקין היוצאין מהן כמותן, משמע דהוי איסור אכילה, ולא משום איסור הנאה גרידא אסרינן להו, ונפק"מ לענין מלקות לשי' **הרמב"ם** דאין לוקין על איסור הנאה, ולשי' הר"ן דבאיסורי הנאה שרי מתעסק ודבר שאינו מתכוין, משא"כ אכילה. **ובשי' רש"י,** דקו' הגמ' מהקדש, הק' **המנחת ברוך** (ס'), מה שייך לומר דהקדש לא יהי' אסור, הרי ממון הקדש הוא, ומעל בה אם נהנה ממנו. וע"ש שהאריך בזה, וכ' דמיירי בקדשי מזבח, והכוונה דאסורים היינו דאסורים לזרים, דבהני אמרי' דהמשקה שלהם ג"כ אסורים לזרים. וע"ע **בחזון איש** (יו"ד רי"ד לסוגיין, ד"ה מיהו עיקר) דג"כ הק' כן, וכ' דאולי אי' נפק"מ לענין מלקות, דלא ילקה על הנאה מהקדש, ורק אם נחשב